

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 2/15
V Lucemburku dne 14. ledna 2015

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-62/14
Peter Gauweiler a další v. Deutscher Bundestag

Podle generálního advokáta Cruz Villalóna je program ECB „Outright Monetary Transactions“ v zásadě slučitelný s SFEU

Pokud se uvedený program bude uplatňovat, bude jeho slučitelnost záviset na splnění určitých podmínek.

V roce 2010 přešla mezinárodní hospodářská krize, která vypukla v roce 2008, v některých státech eurozóny v krizi státního dluhu. V létě 2012 vyvolaly pochybnosti investorů o životaschopnosti jednotné změny zdánlivě nezastavitelný růst rizikových přírážek u státních dluhopisů těchto států, a tím i kritickou finanční situaci.

Tato výjimečná situace ohrozila životaschopnost měnové politiky, kterou je pověřena Evropská centrální banka („ECB“). Prostřednictvím tiskové zprávy zveřejněné dne 6. září 2012 oznámila ECB schválení programu nákupu státních dluhopisů států eurozóny („program OMT“)¹. V tiskové zprávě byly popsány základní charakteristiky programu. Dosud však nebyly schváleny právní nástroje upravující tento program.

Prostřednictvím uvedeného programu ECB deklarovala svou připravenost k nákupu státních dluhopisů států eurozóny na sekundárním trhu při splnění určitých podmínek: (i) na dotčené státy se musí vztahovat program finanční pomoci Evropského nástroje finanční stability („EFSF“) nebo Evropského mechanismu stability („ESM“)², přičemž tento program musí zahrnovat možnost EFSF nebo ESM uskutečňovat nákupy na primárním trhu; (ii) operace budou zaměřeny na kratší část výnosové křivky; (iii) předem nejsou stanovena množstevní omezení; (iv) s ECB bude zacházeno stejně jako se soukromými věřiteli a (v) ECB se zavazuje vytvořenou likviditu plně sterilizovat.

Několik německých politiků, profesorů práva a ekonomie, novinář a nevládní organizace podalo k Bundesverfassungsgericht (německý spolkový ústavní soud, dále jen „BVerfG“) ústavní stížnost proti Bundesregierung (německá spolková vláda), jelikož mají za to, že tím, že uvedená vláda nepodala k Soudnímu dvoru Evropské unie žalobu na neplatnost oznámení programu OMT, byla porušena jejich základní práva. Strana Die Linke zahájila u BVerfG řízení o sporu ústavních orgánů, přičemž požaduje, aby Bundestag usiloval o zrušení programu OMT.

S cílem vyjasnit legalitu programu OMT se BVerfG obrací na Soudní dvůr s předběžnou otázkou poprvé ve své historii. BVerfG se zaprvé táže, zda uvedený program spíše než opatření měnové politiky nepředstavuje opatření hospodářské politiky, které nespadá do pravomoci ECB. Zadruhé má německý soud pochybnosti o tom, zda uvedené opatření respektuje zákaz měnového financování členských států stanovený v SFEU. Obecně vyjadřují pochybnosti BVerfG otázku mezi pravomocí ECB ve výjimečných situacích, jako je situace, jež nastala v létě roku 2012.

ECB uvedla, že navzdory to, že se jedná o „nekonvenční“ nástroj, který s sebou nese rizika, spadá program OMT do její pravomoci. Podle ECB je bezprostředním cílem programu OMT umožnit jí, aby znovu mohla účinně používat nástroje své měnové politiky – jeho bezprostředním cílem je snížit úrokovou míru požadovanou u dluhopisů členského státu, a normalizovat tak situaci.

¹ „Outright Monetary Transactions“: přímé měnové transakce.

² Cílem tohoto mechanismu, vytvořeného jako stálý mechanismus v reakci na krizi státního dluhu v několika členských státech, je chránit finanční stabilitu eurozóny prostřednictvím poskytnutí finanční pomoci státům, které se na tomto mechanismu podílejí.

Němečtí navrhovatelé a samotný BVerfG mají naopak za to, že skutečným cílem programu je přeměnit ECB na „věřitele poslední instance“ pro státy eurozóny.

Generální advokát Cruz Villalón ve stanovisku, jež dnes přednesl, zdůrazňuje, že koncipování a provádění měnové politiky patří do výlučné pravomoci ECB. Ta má k plnění své úlohy technické znalosti a cenné informace, které jí spolu s její pověstí a komunikací s veřejností umožňují formovat očekávání tak, aby se impulsy měnové politiky skutečně dostaly do hospodářství. Za tím účelem **musí mít ECB při koncipování a provádění měnové politiky EU široký prostor pro uvážení a soudy musí být při kontrole činnosti ECB značně zdrženlivé, neboť jim chybí specializace a zkušenosti, které má ECB v této oblasti.**

Generální advokát má za to, že **program OMT je nekonvenčním opatřením měnové politiky.** Tento typ nekonvenčních opatření však musí respektovat určitá ustanovení primárního práva (například zákaz měnového financování členských států), a obzvláště zásadu proporcionality.

Generální advokát kromě toho upozorňuje, že program OMT je dosud nehotové opatření, jelikož v tiskové zprávě ze dne 6. září 2012 byly uvedeny pouze jeho základní technické charakteristiky a k jeho konkrétnímu uplatnění nedošlo. Jeho analýza je tedy provedena na tomto základě.

Co se týče první předběžné otázky týkající se toho, zda program OMT představuje ve skutečnosti opatření hospodářské politiky, a nikoliv opatření měnové politiky, má generální advokát za to, že cíle programu OMT jsou v zásadě legitimní a v souladu s měnovou politikou. Nicméně vzhledem k významné úloze, kterou hraje ECB v programech finanční pomoci (koncipování, schvalování a pravidelný dohled), lze mít za určitých okolností za to, že její činnost jde nad rámec pouhé „podpory“ hospodářské politiky. Pokud tedy bude program OMT uplatněn, **musí se ECB k tomu, aby si tento program zachoval svůj charakter opatření měnové politiky, zdržet přímé účasti v programu finanční pomoci uplatněného v případě dotčeného státu.**

Generální advokát má za to, že **ECB musí přijetí takového nekonvenčního nástroje, jako je program OMT, náležitě odůvodnit, přičemž musí jasně a přesně uvést, jaká mimořádná okolnost jej odůvodňuje.** Vzhledem k tomu, že v tiskové zprávě ze dne 6. září 2012 není toto odůvodnění uvedeno, **bude-li program uplatněn v praxi, musí jak právní akt, který mu dá formu, tak jeho provedení splňovat uvedené požadavky na odůvodnění.**

Domnívá se, že **program OMT je vhodný k dosažení snížení úrokové míry u dluhopisů dotčených států, přičemž toto snížení pomůže dosáhnout v dotčených státech opět určitého finančního normálu tak, aby ECB mohla provádět svou měnovou politiku za podmínek větší jistoty a stability.** Uvádí rovněž, že program OMT je **nezbytný a přiměřený v úzkém slova smyslu,** jelikož ECB na sebe nebere riziko, že se nutně vystaví platební neschopnosti. Generální advokát upozorňuje, že toto posouzení je podmíněno skutečným uplatněním programu OMT, přičemž jeho analýza se omezuje na skutečnosti obsažené v tiskové zprávě ze dne 6. září 2012.

Podle názoru generálního advokáta Cruz Villalóna tedy program OMT, který schválila ECB, jak vyplývá z technických charakteristik uvedených v tiskové zprávě, neporušuje zásadu proporcionality, a lze jej považovat za přípustný za předpokladu, že v okamžiku, kdy má být program proveden, budou řádně splněny jak povinnost odůvodnění, tak požadavky vyplývající ze zásady proporcionality.

Pokud jde o druhou předběžnou otázku – zákaz měnového financování stanovený v SFEU – generální advokát zkoumal, zda program OMT tím, že umožňuje, aby ECB nakupovala dluhopisy členských států na sekundárním trhu, porušuje tento zákaz přímého nákupu dluhových nástrojů členských států. Poukazuje na to, že tento zákaz je základním pravidlem „ústavního rámce“ hospodářské a měnové unie, a tudíž výjimky z něj je třeba vykládat restriktivně. SFEU nezakazuje operace na sekundárním trhu (neboť jinak by byl Eurosystém připraven o nástroj nezbytný k normálnímu výkonu funkcí spojených s měnovou politikou), ale vyžaduje, aby ECB, pokud intervenuje na uvedeném trhu, tak činila s dostatečnými zárukami, které umožní zajistit slučitelnost její intervence se zákazem měnového financování.

Generální advokát se domnívá, že i když provádění programu OMT bude nevyhnutelně investory do jisté míry podněcovat k nákupu dluhů na primárním trhu, ECB bude při intervenci na sekundárním trhu jednat obzvlášť obezřetně s cílem zabránit spekulacím, které by narušily účinnost programu OMT. Podstatné je, aby tento stimul k nákupu dluhů nebyl nepřiměřený v porovnání s cíli opatření.

Nakonec generální advokát uvádí, že k tomu, aby byl dodržen zákaz měnového financování, musí být program OMT případně prováděn tak, aby mohly dotčené státní dluhopisy dosáhnout tržní ceny, aby i nadále existoval skutečný rozdíl mezi nabytím na primárním a na sekundárním trhu (jelikož nákup na sekundárním trhu uskutečněný v řádu sekund po vydání dluhopisů na primárním trhu by mohl smazat rozdíl mezi oběma trhy).

Generální advokát Cruz Villalón má tedy za to, že **program OMT je slučitelný s SFEU za předpokladu, že v případě, že dojde k jeho uplatnění, bude prováděn za časových okolností, které skutečně umožní vytvoření tržní ceny státních dluhopisů.**

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106